

Ljusdals kommun

Rektorn vid Slottegymnasiet 1

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn av Slottegymnasiet 1
i Ljusdals kommun

Tillsyn av Slottegymnasiet 1

Skolinspektionen genomför tillsyn i Ljusdals kommun under mars till september 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Slottegymnasiet 1 besöktes av Skolinspektionen den 28-30 april 2014.

Fakta om skolenheten

Slottegymnasiet 1 är en av två kommunala gymnasieskolor i Ljusdals kommun. Skolan är belägen i tätorten Ljusdal. Slottegymnasiet 1 erbjuder eleverna utbildning inom yrkesprogrammen barn- och fritidsprogrammet och hantverksprogrammet och inom de högskoleförberedande programmen ekonomiprogrammet, estetiska programmet, naturvetenskapsprogrammet och samhällsvetenskapsprogrammet. Samtliga fem introduktionsprogram erbjuds för elever som inte uppnått behörighet till något av de nationella programmen.

Totalt har skolenheten i april 2014 cirka 390 elever och 50 lärare. Slottegymnasiet 1 leds av en rektor.

Kunskapsresultat

Av Skolverkets statistik framgår att 94 procent av de elever i Slottegymnasiet 1 som fick slutbetyg år 2013 nådde grundläggande behörighet till universitet och högskola vilket är en högre andel än snittet i riket för de program som bedrivs i skolan (88 procent). Den genomsnittliga betygspoängen för dessa elever var 13,8 poäng, vilket är lägre än rikets genomsnitt för dessa program (14,4). De lägsta resultaten har eleverna på barn- och fritidsprogrammet där den genomsnittliga betygspoängen år 2013 var 12,3 poäng och de högsta resultaten samma år hade eleverna på naturvetenskapsprogrammet där den genomsnittliga betygspoängen var 15,7. Att jämföra med riket där motsvarande siffror samma år var 12,7 på barn- och fritidsprogrammet och 16,0 på naturvetenskapsprogrammet. Sett över en femårsperiod har både andelen elever som når grundläggande behörighet till universitet och högskola samt den genomsnittliga betygspoängen, ökat.

År 2013 nådde 79 procent av eleverna slutbetyg från gymnasieskolan inom fyra år vilket är ett bättre resultat än samtliga fyra föregående år. Detta resultat var högre än riket där motsvarande siffra detta år var 77 procent. Barn- och fritidsprogrammet är dock det program som ligger sämst till jämfört med rikets siffror. År 2013 var det knappt 71 procent av eleverna som fullföljde utbildningen

inom fyra år, att jämföra med genomsnittet i riket som samma år var 77 procent för detta program.

Nationell statistik gällande elevernas resultat på individuellt program - som före år 2013 motsvarade det som nu heter introduktionsprogram - visar att 37 procent av eleverna som avslutade sin utbildning år 2013 på detta program hade fullföljt utbildningen inom fyra år. Motsvarande siffra för riket var 20 procent. Av skolans egen resultatsammanställning över introduktionsprogrammen för juni 2013 framgår bland annat att cirka två tredjedelar av de 30 elever som gick programinriktat individuellt val blev behöriga och gick över till något nationellt yrkesprogram. Av övriga 37 elever på introduktionsprogrammen var det 13 stycken som gick vidare, flertalet till nationella program. Övriga 24 elever fortsatte sitt andra gymnasieår inom något introduktionsprogram.

Helhetsbedömning

Skolinspektionen ser vid tillsynen av Slottegymnasiet 1 en verksamhet som i flertalet avseenden fungerar väl och strävar efter att ge alla elever möjlighet att nå de nationella målen för utbildningen. Skolans rektor och personal har ett tydligt fokus på eleverna och deras välmående. Bland annat bedömer Skolinspektionen att skolans arbete för att förhindra kränkande behandling, elevhälsa och särskilt stöd är väl organiserat. Skolans lokaler är ändamålsenliga. Rektorn tar ansvar som pedagogisk ledare och driver frågor som är inriktade mot elevernas utveckling och lärande och har god kunskap om skolans inre arbete och om elevernas kunskapsutveckling. Skolan driver lokala programråd för samtliga program och samverkar även med Skolverket för att utveckla det arbetsplatsförlagda lärandet.

Det finns dock några områden inom undervisningen som behöver förbättras. Bedömning och betygssättning behöver utvecklas så att detta område blir mer likvärdigt mellan skolans olika lärare. Elevernas och lärarnas kännedom om betygssystemet behöver öka så att det blir tydligt för alla hur betygssystemet är uppbyggt och vilka principer som styr när det gäller hur eleverna bedöms under kursers gång och hur den slutgiltiga betygssättningen i respektive kurs ska gå till. I detta arbete behöver även en diskussion föras kring de nationella kursprovns betydelse för betygssättningen. Det finns även utrymme för förbättring när det gäller att se till att de gymnasiegemensamma ämnena i högre grad utgår från examensmålen för respektive program. Även samverkan mellan olika lärare och ämnen behöver utvecklas för att stärka examensmålen roll i undervisningen men också för att eleverna ska ges möjlighet till överblick och sammanhang genom att i större utsträckning arbeta ämnesövergripande.

Skolan har även tagit ut avgifter i samband med friluftsdagar som är oförenliga med skollagens intentioner.

Vid besöket uppfattade Skolinspektionen klimatet på skolan som lugnt och trivsamt, vilket bekräftas i samtliga intervjugrupper. Värdegrundsarbetet är väl förankrat i skolan och enligt intervjuade elever förekommer mycket sällan kränkningar.

Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Ljusdals kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den **1 september 2014** redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Ljusdals kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att undervisningen i skolan utgår från och omfattar examensmålen för respektive nationellt program.
- Se till att lärarna i olika ämnen samverkar i arbetet med att nå utbildningens mål.

Motivering

Av skollagen framgår det att för varje nationellt program i gymnasieskolan ska finnas examensmål som innehåller mål för programmet. Enligt förarbetena (prop. 2008/09:199 s. 117) ska examensmålen styra utbildningen genom att ligga till grund för planeringen av utbildningen och undervisningen från elevens första dag på programmet. Läraren ska enligt läroplanen samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen och skolan ska ge eleverna möjlighet till överblick och sammanhang i sin kunskapsinhämtning.

Tillsynen visar att undervisningen inte i tillräcklig utsträckning utgår från examensmålen. Dessutom saknas tillräckligt utvecklade former för samverkan mellan lärare för att möjliggöra detta och för att ge eleverna större möjlighet till sammanhang och överblick. Intervjuade elever bekräftar att arbetet på skolan är ämnesinriktat även om exempel på ett ämnesövergripande lärarsamarbete mot examensmålen ges.

Enskilda lärare säger att de utgår från delar av examensmålen i sin egen undervisning. Andra lärare uppger att de kan bli bättre på att använda sig av examensmålen i undervisningen. Eleverna samläser ofta de gymnasiegemensamma ämnena med elever från ett annat program vilket enligt flera lärare försvårar arbetet med att låta examensmålen genomsyra denna undervisning. Flertalet intervjuade elever tycker inte att de märker av att examensmålen finns med i all undervisning och en elev uppger att det "märktes litegrann i ettan vilket program man gick på men det har blivit mindre och mindre av det" och de andra eleverna håller med. Enligt rektorn är arbetet med att examensmålen ska genomsyra de gymnasiegemensamma ämnena ett utvecklingsområde, i synnerhet på yrkesprogrammen där lärarna i de gymnasiegemensamma ämnena ofta undervisar på flera program men bara ingår i ett programarbetslag.

När det gäller ämnesövergripande samverkan mellan lärarna framkommer olika bilder av i vilken omfattning detta görs beroende på program, ämne och lärare. Intervjuade lärare ger exempel på samverkan inom programarbetslagen via gemensamma arbets- och examinationsuppgifter eller temaarbeten i olika ämnen, exempelvis mellan karaktärsämnen och ämnet svenska. Flera lärare ger uttryck för att de skulle vilja samverka mer och att man skulle kunna bli bättre på att göra det men att tiden inte räcker till för sådan planering och samverkan. Intervjuade elever uppger att de har en hög arbetsbelastning och att de önskar att lärarna skulle samverka mer. En elev ger som exempel att hennes klass nyligen har haft i uppgift att skriva tre olika rapporter i tre olika kurser och ifrågasätter varför lärarna inte kan samarbeta mer för att ge eleverna gemensamma uppgifter, bland annat i syfte att minska arbetsbördan. Även flertalet intervjuade elever bekräftar att det till stor del saknas ämnessamverkan och en elev säger "svenska och engelska är nästan aldrig förknippade med vårt program", vilket flera av de andra eleverna håller med om. Enligt rektorn kan arbetet med ämnesövergripande samverkan mellan lärarna utvecklas.

Skolinspektionen vill understryka vikten av att samverkan mellan lärare i olika kurser kommer till stånd så att eleverna får ett sammanhang i sina studier.

Tillsynen visar att det finns brister i skolans arbete med undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Ljusdals kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

16 kap. 6 § skollagen, Lgy 11 2.1 Kunskaper och 2.6 Rektorns ansvar

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Ljusdals kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att lärarna är väl förtrogna med regelverket som gäller för bedömning och betygssättning för att säkerställa en likvärdig bedömning av samtliga elever.
- Utfärda sammanställning efter introduktionsprogram i enlighet med författningarnas krav.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att betyg sätts i enlighet med författningarnas krav. Av läroplanen framgår att läraren allsidigt ska utvärdera varje elevs kunskaper utifrån de nationella kunskapskrav som finns.

Av tillsynen framgår att det finns brister i lärarnas bedömning och betygssättning. Av intervjuer med elever framkommer att de är osäkra på hur det nya betygssystemet fungerar och hur de ska bli bedömda. Bland annat uppger de att vissa lärare för det mesta ger omdömen på uppgifter medan andra ger betygsstegen A, C och E och ytterligare några även ger betygsstegen B och D. Enligt elever förekommer även betygssättning på uppgifter och prov i form av exempelvis C+ eller B-. En elev säger, "alla lärare gör olika, de tolkar det på sitt sätt" och en annan säger "när vi frågar varför vi inte kan få B och D på provet säger lärarna att de inte får sätta det". Flera elever vittnar även om att det finns olikheter mellan lärarna kring vilken betydelse en uppgift som har gjorts i början av en kurs tillmäts i förhållande till en som har gjorts mot slutet av en kurs. Vissa elever säger att de kan få en chans att göra om vissa uppgifter för att försöka höja sitt betyg medan andra vittnar om att de inte får denna chans hos en del lärare. Lärarna bekräftar delvis denna bild, flera säger sig vara osäkra på om de gör "rätt", även om flera exempel på samverkan mellan lärare när det gäller bedömning förekommer. Någon lärare uppger också att lärarna själva upptäckt skillnader i betygssättning inom ett ämne och att man har satt igång ett arbete kring detta i ämneslaget. Flertalet lärare bekräftar att arbetet med bedömning och betygssättning kan utvecklas. Skolan har inte något organiserat samarbete inom detta område med någon annan gymnasieskola vilket flera intervjuade lärare säger sig sakna.

Flera elever vittnar också om stora skillnader när det gäller hur stor betydelse de nationella kursproven tillmäts i den slutliga betygssättningen. Enligt eleverna finns det lärare som säger att de nationella proven bara kan höja kursbetyget, medan någon annan säger att det finns lärare som nästan uteslutande går på resultatet i det nationella kursprovet vid betygssättning. Enligt lärarna sambedömer man de nationella proven men resultaten analyseras inte i någon större utsträckning. Enligt rektorn har det inte funnits ett enhetligt utvärderingsarbete av de nationella proven men uppger att hon planerar att sätta ett sådant arbete. Enligt rektorn har skolan arbetat med bedömning och betygssättning men hon uppger att det fortfarande är ett utvecklingsområde för skolan. I samband med faktagranskning av detta beslut uppger rektorn att från och med höstterminen 2014 kommer tid att avsättas för samtliga lärare för att utveckla arbetet med likvärdig bedömning och betygssättning. Även föreläsare kommer att bjudas in till gemensamma studiedagar.

Av gymnasieförordningen framgår att en elev som avbryter sin utbildning på ett introduktionsprogram, inte fullföljer sin utbildning enligt den individuella studieplanen eller övergår till ett nationellt program ska få en sammanställning av vilka delar av utbildningen eleven har fullföljt jämfört med sin individuella studieplan.

Tillsynen visar att Slottegymnasiet 1 inte har utfärdat sammanställning efter introduktionsprogram. Skolan har istället skrivit omdömen om dessa elever. Dessa omdömen motsvarar dock inte gymnasieförordningens krav på sammanställning eftersom det inte framgår tydligt vilka delar av utbildningen eleven har fullföljt jämfört med sin individuella studieplan. Skolinspektionen vill understryka vikten av att det i dessa sammanställningar verkligen framgår vilka delar av utbildningen som eleven har fullföljt eftersom det är det enda dokument som styrker vilken utbildning eleven har genomgått. Kommentarer som handlar om elevers personliga egenskaper eller vilka kapitel i läroböcker elever har studerat bör inte finnas med då detta saknar koppling till elevernas kunskapsutveckling och till de nationella kunskapskraven. Rektorn uppger i samband med faktagranskning av detta beslut att en blankett för sammanställning har tagits fram i vilken elevens kunskapsutveckling i förhållande till den individuella studieplanen kommer att framgå.

Sammanfattningsvis framgår av utredningen att det finns brister i skolans arbete med bedömning och betygssättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Ljusdals kommun föreläggs att avhjälpa denna brist.

Författning

3 kap. 14 §, 15 kap. 22–27 §§ skollagen, 8 kap. 22 § gymnasieförordningen

Lgy 11 2.6 Rektorns ansvar

Avstående från ingripande

Skolinspektionen har funnit följande brister men avstår enligt 26 kap. 12 § Skollagen (2010:800) från att ingripa.

Trygghet och studiero**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Planen mot kränkande behandling innehåller inte en redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts samt rutiner för hur kränkningar av vuxen mot elev ska hanteras.

Motivering

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för hur föregående års planerade åtgärderna har genomförts. Enligt Skolinspektionens praxis finns det krav på att vissa rutiner ska finnas med i planen, exempelvis ett vuxen-elev – perspektiv (kränkningar av vuxen mot barn/elev).

Tillsynen har visat att det finns brister i skolans plan mot kränkande behandling. Skolinspektionen har tagit del av olika dokument som tillsammans, enligt rektorn, utgör skolans plan mot kränkande behandling. Skolan saknar vid tillsynsbesöket ett sammanhållet dokument som utgör planen mot kränkande behandling. I de olika dokumenten saknas en tydlig redogörelse för hur föregående års åtgärder har genomförts. Även rutiner för hur kränkningar av vuxen mot elev ska hanteras saknas. Under tillsynen har Slottegymnasiet 1 skickat in en omarbetad plan och har därigenom vidtagit rättelse.

Mot bakgrund av detta avstår Skolinspektionen från ingripande i detta avseende.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

Erbjudande av utbildning**Bedömning**

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning.

- Elevernas utbildning är inte avgiftsfri.

Motivering

Enligt skollagen ska utbildningen i gymnasieskolan vara avgiftsfri för eleverna. Utgångspunkten är att rätten till en likvärdig utbildning av hög kvalitet aldrig får vara beroende av en enskilds ekonomiska förutsättningar. Det är huvudmannen som ansvarar för att utbildningen är avgiftsfri.

Som ett avsteg från principen om avgiftsfrihet gäller att det får förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna vid enstaka fall under ett läsår. Enligt Skolinspektionens praxis (Informationsblad "Avgifter i skolan") kan kostnader omfattande 100 kr för aktiviteter kopplade till idrott och hälsa (friluftsdag) accepteras vid enstaka tillfällen. Vidare anges i denna praxis att det inte är förbjudet att låta kostnader för skolresor, utflykter eller liknande aktiviteter ersättas av vårdnadshavare på frivillig väg, men att sådana aktiviteter ska vara öppna för alla elever, oavsett om en elevs vårdnadshavare väljer att betala eller inte. Bidraget från vårdnadshavare måste både vara och framstå som helt frivilligt. Valfriheten för eleverna och deras vårdnadshavare ska inte handla om att välja mellan avgiftsbelagda och kostnadsfria alternativ inom ramen för utbildningen. Det är inte godtagbart att skolan erbjuder ett kostnadsfritt alternativ för de elever vars vårdnadshavare inte vill betala för aktiviteter som är en del av utbildningen. Det handlar ur ett elevperspektiv om att inte avkrävas betalning för den aktivitet man väljer.

Av tillsynen framkommer att Slottegymnasiet 1 varje år genomför en friluftsdag där en av aktiviteterna är en skidresa till Vemdalen som enligt uppgift kostar omkring 300 kr. Om eleven behöver hyra skidutrustning tillkommer även denna avgift. Enligt uppgift förekommer även en skidresa till Järvsö. Då kostar liftkortet 100 kronor för eleverna men även här tillkommer kostnaden för hyra av skidutrustning. Skolinspektionen bedömer att den totala kostnaden för skidresorna inte kan betraktas som en obetydlig kostnad. I samband med faktagranskning av detta beslut anger rektorn att beslut fattats att inga avgifter överstigande 100 kronor kommer att tas ut. Genom detta beslut har Slottegymnasiet 1 vidtagit rättelse.

Mot bakgrund av detta avstår Skolinspektionen från ingripande i detta avseende.

Författning

15 kap. 17 och 18 §§ skollagen

Skolinspektionen

2014-05-19

10 (11)

Dnr 43-2013:4717

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Beslutsfattare

Lotta Hedén
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under knappt en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under 1-3 dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.